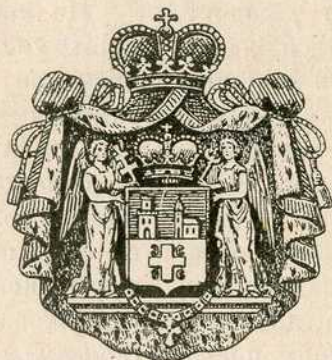

СРПСКИ СИОН

Год. VII.

Број 39.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК:

Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК:

Протојереј Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 21. септембра 1897.

Беседа

на рождество пресв. Богородице

говорио у св. богородичној цркви земунској Сава Теодоровић,
кр. професор и катихета.

„Рождество твоје Богородице дјво,
радостъ возвесети веси вселенскій,
изъ тебе бо возста солнце правды
Христосъ Богъ нашъ“.

(Тропар).

Овим свечаним речима поздравља св. наша црква онај значајни догађај из историје Божјега старања о грешном човечанству, када је угледала света она необична дјева, којој је у превечном Божјем савету било одређено, да постане по телу матером Спаситеља света. У колико је дакле рођењем пресвете Богородице отпочето дело нашега спасења, у толико је оно навестило радост целоме свету, јер се од ње родило сунце правде, Христос Бог наш, који је скинуо клетву, која је на људима од греха Адамова почивала и дао им благослов, — уништио смрт, те нам даровао живот вечни. — Па као што је данас рођена дјева била *необична* појава у свету, тако се и њено рођење догодило у *необичним* приликама. Њени родитељи Јоаким и

Ана, који су праведно и по Божијем закону свој живот проводили, поред својих врлина, подносили су у свом животу тај осетљиви терет, да су већ у старе године зашли, а од срца порога не видеше, па му се већ као стари људи више и не надаше. А како се та осетљива празнина особито у дужем животу и старијим годинама осећа и сноси, познато је најбоље онима, који свога порога нису имали; а могу га себи представити и они, који су дечицом од Бога благословени, те велике родитељске радости уживају, — на помисле, како је онима, који су те радости лишени.

Но туга родитеља пресв. Богородице била је тим већа, што је по ондашњем мишљењу у јудејском народу неплодност супруга сматрана као казна Божја, која је са неким зазором и прекором у друштву спојена била, тако, да су се и сами свештеници устручавали, да од таквих супруга жртве приме, сматрајући их за грешне.

Али по неиспитаној вољи Божјој на данашњи дан ослободише се Јоаким и Ана

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

своје досадање срамоте, јер им Бог услиша молитву и у старим данима им даде ћерку, коју они из благодарности Богу посветише, — те се њихова срамота претвори у понос, а њихова жалост у радост, која је обузела *цели свет*. јер се њеним рођењем не само њени родитељи опростише срамоте и зазора у друштву, него и Адам и Ева од вечне смрти, а сви њихови потомци од вечнога проклетства.

С тога је данашњи дан опште радости у хришћанском православном свету; а поред те опште радости особиту радост осећају у срцу оне православне општине, чији су св. храмови данашњем празнику посвећени и особитој заштити и покрову пресв. Богородице заједно са верним им синовима препоручени. Један од таквих храмова је ево и овај св. дом Божји, у коме се данас помолисмо Богу за спас душа побожних осниваоца и приложника овога св. храма и за здравље, срећу и напредак њихових потомака, који њихово богоугодно дело по могућству настављају, старајући се, да овај красан дом Божји у пристојном стању одрже на славу Божју, а себи на понос и духовну утеху. — Но кад помислимо, да се узвишена цел хришћанских храмова и намењена им прослава имена Божјег не постизава само *спољашњим сјајем и украсом*, него ревноним посећивањем овога св. места, искреном молитвом и побожношћу, усрдним слушањем слова Божјег и вршењем хришћанских добрих дела, којима нас св. црква учи, — онда мислим, да се баш на данашњи дан треба са задовољством да се сетимо наших *бољих предака* и њихове узорне љубави и оданости према својој св. цркви и њеним светињама, који нам толике видљиве доказе своје искрене побожности и ревности према св. православљу оставише, и коју нам тако живо доказује ево и овај красан дом Божји, којим се ова честита општина поносити може. Одајући, дакле, заслужену част и хвалу блаженим сенима наших честитих предака, ваља нам похвалити и наслеђену љубав к својој св. цркви и вери и у данашњих њихових потомака, који се ревно старају, да те наслеђене светиње у пристојном стању очувају, чему нам ја-

сна доказа пружа ево и овај велељепно обновљени храм Божји, који целим својим узвишеним утиском чувство праве побожности у хришћанској души изазива.

Па ипак нас прошлост и предање старијих уверава, да је љубав наших старих према св. цркви и њеним прописима *потпунија* и *усавршенија* била, него у данашњих им потомака; јер су се они трудили не само око тога, како ће своје свете храмове *с поља* велељепно украсити, него су се старали, да красоту својих св. храмова и узвишеност нашег ретког црквеног богослужења и благољепија и *ревносним посекивањем св. храмова* и *делотворном побожношћу* што већма уздигну, те су и целим својим побожним животом сваком приликом доказивали, да „заиста љубе благољепије дома Божјег.“ — А ми, њихови потомци, тек ћемо онда бити њихови достојни наследници и чувари оних светиња, које они великим трудом и жртвама на славу Божју, на своју и нашу духовну корист, а на дику овој општини подигоше, — ако поред овако примерне ревности у спољашњем украшавању својих видљивих храмова, будемо и своје *унутарње храмове*, *своја побожна срца* разгрејали оном искреном побожношћу и делотворном ревношћу према својој св. цркви и њеном благољепију, којом су се они одликовали, приносећи, заједно са својим свештенством, поред редовне бескрвне жртве удружену молитву Творцу, да и њихова побожна и срдачном молитвом раздрагана срца прима у свој наднебесни жртвеник као угодну жртву. А најмилија жртва Богу је чврсто срце, које искреном молитвом и побожношћу Бога слави, па ма то било у ниској и маленој сиротињској цркви, без икаква сјаја и украса.

Па где ћемо наћи најлепше поуке и примера за ту искрену побожност и ревност у испуњавању дужности, које нам наша св. црква налаже? Све то ћемо наћи у светом животу заштитнице овога св. храма, данас рођене пресвете Богородице, која је од своје ране младости заволела своју св. цркву и науку Божју, тако, да јој је побожност, љубав и поштовање Бога и св. храма и искрено испуњавање за-

когда Божјег постало живом потребом њенога чистог срца, из кога су се доцније развиле све оне врлине и красна својства, којима се она одликовала и Богу препоручила, тако, да се као сиромашна и незнатна девојка уздигла до нечувене славе и одликовања и на небу и на земљи, да је постала матером Сина Божјег, најсветијом међу светима, часнијом од херувима и несравњено славнијом од серафима, коју ће називати „блаженом“ сви нараштаји до века.

Узмимо дакле ту блажену матер живота, ту живу слику сваке врлине себи за углед, па се по Њеном примеру уместо сувишнога спољашњег сјаја и накита, што већма окитимо духовним благом, моралним накитом, узвишеним хришћанским врлинама: вером, љубављу, надежом, побожношћу, скромношћу, милосрђем, чистотом, уздржањем, мирољубивошћу, и т. д. знајући, да Бог не гледа на спољашњи сјај и богатство, него на чисто и племенито срце, из кога се рађају све оне врлине, на којима прави хришћански живот, земаљско задовољство и вечна срећа човекова почива.

Имајући, дакле, пред очима узвишени пут, којим је пресвета Богородица до толике славе и код Бога и код људи доспела, — потрудите се и ви сретни хришћански родитељи, да својим животом послужите свом подмлатку као живи пример сваке хришћанске врлине и честитости. Поучавајте своју децу св. вери и закону Божјем и савесном вршењу прописа и лепих обреда и обичаја св. нам православља; ревно упућујте своју децу у св. цркву и школу, учећи их, да тамо буду пажљива, пристojна, приљевна и послушна; но при том заједно са свештеницима и пријатељима будно мотрите на правац дечијег васпитања и пажљиво пратите њихове особине и навике, старајући се, да добрим примером, мудрим саветима и поправком у својој деци одгојите добре хришћане и сваком врлином украшене људе, који ће и Богу на славу, вама сретнима родитељима на радост, утеху и понос, а милом нам народу на корист послужити. — Вршећи пак ту богоугодну и племениту дужност, будите уверени, да ће вам и данас рођена

општа хришћанска мајка свагда у помоћи бити и за вас се као моћна заштитница пред престолом свога Сина свагда топло заузимати.

А сада вам, као свечарима, честитам данашњу духовну свечаност, посвећену патрону овога дома Божјег, са жељом: да под окриљем пресвете Богородице, здрави, сретни и напредни још дуго и у повољнијим приликама прослављате данашњу храмовну светковину, на славу Божју и своју душевну корист, а на част и понос св. православљу и имену српском — Амин.
8. септ. 1897.

Прека потреба уџбеника за религијозну наставу на средњим школама.

Ми живимо у абнормалном времену. То се опажа у свима правцима друштвеног живота, особито у религијозно-моралном, а то сваки који види, чује и осећа, опазити може. Истина, да те абнормалности у друштвеном животу налазимо у свима перижодима историје Хришћанске цркве, али никад није било свега онога, што нам прича историја најближе прошлости и садашњости, јер је много лажне браће, који дођоше и привукоше се, да уходе слободу нашу, коју имамо у Христу Исусу, да нас заробе (Гал. 2, 4.).

Опасним струјама човечјег слободоумља, које негирају многе истине откривене религије, шта више негирају и сам темељ те религије и које струје јаком брзином јуре и разливају се и у животу нашег народа и цркве, те прете великом опасношћу, треба им препречити брзо и без оклевања ток и ослабити им снагу и брзину. Религијозна настава у нижим и средњим школама је најјачи бранич од силних нападаја лукавих дана и учитеља, који хоће да отму највеће благо из срцаца људских.

Па зар да се чудом не чудимо, кад застанемо и разгледамо шта и како се све до сад радило и бринуло за религијозну наставу у нашим средњим школама! Немамо добро смишљеног и једнаког наставног плана, свугде је то друкчије, а уџбеници беху дуго белешке и скрипта, у новије доба тек штампане књиге. Какве су то књиге изrekli су о томе суд способнији и искуснији од мене преч. г. г. прота Јован Вучковић управитељ богословије и професор-катихета Сава Теодоровић у својим рефератима о наставним пла-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А
Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

О назаренима и њиховом учењу.

Пише Јул Станић нароч.

(Наставак.)

Св. наша црква у песми својој пева: "Дрве-том је Адам, из раја исељен, а дрветом крсним је разбојник у рај усељен: јер онај окував прекршио је Ђворчеву заповед, а овај заједно разапел исповедао је Бога, који се прикрио: ети ме се, велићи, у царству својом." (Блажена 4. глава). А у другој песми опет каже: "леп је био (за око) и добар за јело плод, који ме је умртвио, Христос је дрво живота, од којег ја једући не бу умрети, него бу зава-пати са разбојником: ети ме се, Господе, у царству својом." (Блажена 7. глава).

Дакле је Христос страдао на крсту, на дрвету за то, што је — како то и опет вели песма првена — "страдао дрветом дрво за-лечити" (исцелити) (Глава на "Господи воз-вахъ" о Крстову-дну, 14 Септем.) дрветом је човеку вред нанет, дрветом је човека и изле-пити, спасио страдао. Па као што нам не може бити мило дрво, са којим смо страдали: исто нам тако не може бити мрско оно дрво, којим смо спасени. Као што човека није "умртвило" дрво него "плод" са тог дрвета усаорани; исто тако човека није спасило дрво, само собом, него плод, који је на том дрвету био. "Христос је дрво живота"; но и дрво крсно дрветом живота назвати можемо, исто онако, као што "јадуком" не називамо само плод, него и само дрво, на коме плод рај роди. Истина, да се Христос не може назвати стролом плодом дрвета крсног, јер Он није родио на дрвету том, као што је на дрвету родио "плод, који је умртвио" човека и као што јадука роди на дрвету свом; али да се крај свега тога Христос може у неколико смјерати плодом крсног дрвета, доказује то, што Христос на крсно дрво није дошао случајно, као што ни јадука не роди на дрвету свом случајно, него је Христос на крсту, на дрвету био, јер је бити морао, као што је бити морао, да је пак Христос на крсту, на дрвету био, јер је бити морао.

Још јасније: "И као што Мојсје подиже змију отап мој онако говорим" (Исти, 8., 28.) или да ништа од себе не чиним; него како ме научи човјечијег, онага беге дознати, да сам ја, и себи" (Јов. 12., 31.) или: "кад подићете сина бугем подићућт од земље, све бу привући к себи" (Јов. 12., 31.) или: "кад ја са средочио сам Христос, када је рекао: "Када био, јер је бити морао, то је потрапио и за-дретом подићућт од земље, све бу привући к себи" (Јов. 12., 31.) или: "кад ја са средочио сам Христос, када је рекао: "Када био, јер је бити морао, то је потрапио и за-

новима и вероученим књигама, до којима се предаје веронаука у гимназијама и реалкама (види Српски Сион год. 1896.)

да бих рекао, да је суд споменуће господо о неким тамо навећеним књигама и сучише блат, но доволно је да се оба референта у томе слажу, да садашње књиге у садашњем облику није за школку употребу и да је "наставак план са-грабен према оним књигама које смо за српске школе као најбољине на растојољених и сам без икаквог обзира на ту важну педагошки околност, и канвој методичко-инструктивној свези језика с дру-гом стоји и ева м језика српској згољно тогичије и разјашније нити не." Дакле уместо, да се књиге састављају по одређеном наставном плану, на-ставни се план кроји према оним књигама које имамо! Има ли овота још где?

Но хвала Богу у последње време побрзо и у томе нешто на боље. Св. Архиепископ Синод у септембарским седницама 1895. године овластито је високопроесећеног г. епископа бачког Германа Опачића, да сазове анкету ради решења питања о састављању и штампању вероучених књига за основне и средње школе.

Анкета се сазвала, посао отпочеа и изагла извесним способним особама, да саставе поједине предмете или поправе и популе неке старе.

Од то доба прође скоро две године, а ништа не знамо како стоји са овим важним радом.

Знам да добру књигу и то још за школу са-ставити не је ни лако ни брзо, но ипак осећа-јући преку потребу тих књига и знајући рђаве стране и посрећене садањих књига, слободан сам овде замолити ону поштовану госпођу, која се примила тешикога посла око састављања или поправљања којег од учбеника, да се, у интересу оних који те учбенике требају, потруде ма и напорним радом, да што пре до тих учбеника дођемо. Стварљајући ову могућу на дотичну го-спођу, упозорјем их једно на нову неволу, коју је напоменуто истина преј. г. проја Јован Бучковић у својем реферату, да неких књига и оваких каквим се до сад глумимо нека. Тако н.

пр. Историју Хришћанске цркве ученици који је требају, никако не могу да набаде, па и та не-прилика још више захтева, да ове књиге што пре у штампу јду.

Мој добри жели уверен сам да нико неће замршати, јер држим да сам учинио своју дужност.

Иван Машревић

Гимн. Катихета.

у пустињи, тако треба син човјечиј да се подигне, да ни један, који га вјерује, не почине, него да има живот вјечни.“ (исти, 3., 14—15.)

Чусмо већ, да молитва црквена и у тој „Мојсијевој змији у пустињи“ налази и види слику крста часнога; а из последњег навода Јовановог јеванђеља дознајемо, да и Христос сâм себе са том змијом упоређује; па да рекнемо коју више о змији тој.

Прешав преко црвеног мора, и идући земљи обећаној народ Израилски дуго луташе по пустињи; у том лутању „ослаби дух народу од пута. И викаше народ на Бога и на Мојсија: за што нас изведосте из Мисира, да изгинемо у овој пустињи? Јер нема ни хљеба ни воде, а овај се никаки хљеб (мана) већ огадио души нашој. А Господ пусти на народ змије ватрене, које их уједаху, те помрије много народа у Израилу. Тада дође народ Мојсију и рекоше: згријешисмо, што викасмо на Господа и на тебе; моли Бога, нека уклони змије од нас. И Мојсије се помоли за народ. И Господ рече Мојсију: начини змију ватрену, и метни је на мотку, и кога уједе змија, нека погледа у њу, па ће оздравити. И начини Мојсије змију од мједи, и метну је на мотку, и кога год уједе змија, он погледа у змију од мједи, и оздрави.“ (IV. Мој. 21., 4.—9.)

Када је у народу Израилском престао помор од уједа „змија ватрених“ она „змија од мједи“, коју је начинио Мојсије, није уништена, него је задржана и чувана, као предмет ваљан и поштовања достојан, јер је подсећала народ Израилски с једне стране на гњев и казан Божју, а с друге стране на милост и помоћ Божју. И та је змија чувана и пажена све до Језекије, цара Јудејска, који „разби змију од мједи, коју бјеше начинио Мојсије, јер јој до тада кађаху синови Израилеви“; но осим што је разбио змију Језекија „обори висине, и изломи ликове и исијече лугове“ (II. Цар 18., 4.)

А за што је Језекија „разбио змију“? За то, што је народ Израилски у то доба отпао био од вере у јединога Бога Саваота, те се клањао боговима лажним, што доказују „висине, ликови и лугови“, чега не беше пређе у Израилу, него само у незнабожаца. И „кадећи“ змији тој, Израилци не кадише Богу, који их је том змијом спасао, него кадише баш змији самој, као да их је она сама собом, а не Бог преко ње спасао. Па да би народ од идолопоклон-

ства и служења лажним боговима сачувао, и сваку им могућност грешења и клањања идолу одузео — Језекија поред тога, што је „оборио висине, изломи ликове, и исијекао лугове“ још „разби и змију од мједи, коју начини Мојсије.“ Но разбив змију, Језекија се није ни дотакао, нити се дотицати, те и разбити смео два златна херувима, који беху над ковчегом завета. Језекија је змију разбио, а два златна херувима оставио свакако само за то, што је змија била на таквом месту, где ју је народ видети, те и као богу се клањати могао; а два златна херувима беху у „светињи над светињом“, те их народ видети и као боговима им се клањати није могао.

Сумње нема, да није „змија од меди“ коју је Мојсије начинио, сама собом лечила људе од уједа змијина; него вера у Бога, са којом се на змију погледало, спасавала је људе. Па тако и молитва црквена каже, да Бог оне „благослови, крсном силом огради и неповређене од свакога зла увек сачува“, који на крст „са вером гледају и на крсту распетом се сину Божјем клањају.“ Ако неко гледа на крст, али уз то не мисли на онога, који је на том крсту распет — узалуд му и гледање. Но може неко гледајући на крст и мислити на онога, који је на њему распет био, али уз то не веровати, да је тај на крсту распети био истинити син Божји — и опет му крст ништа помоћи не ће. Само гледање, а и клањање и целивање крста уз мисао на онога, који је на крсту распет био, и веру, да то беше истинити Божји син — помаже и спасава. Ми знамо, да су са Христом била распета и два разбојника; па један од њих, гледајући у Христу човека по све обична, а уз то грешна, те смртне казне потпуно достојна, ругаше се Христу говорећи: „ако си ти Христос, помози себи и нама“; други верује, да је тај са њима распети човек — истинити Бог, и да кав такав „никаква зла није учинио“, те му се и моли: „опомени ме се, Господе! кад дођеш у царство своје“; (Лука, 23., 39.—42.) па онај први разбојник буде осуђен, а други у рај уведен. (Наставиће се).

Разговор с једним Русом.

Путовао сам. На путу се том упознам и са једним Русом.

„Дакле, и ви сте из те Митрополије Карло-

WWW.UNILIB.RS
У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А
Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

вачке“? рече ми мој нови познаник, одмах иза првих измењених конвенционалних фраза; а у очима му је одсевао поглед, пун сумње, помешан као са неким сажаљевањем.

— Јесте, из православне српске Митрополије Карловачке, — одговорим ја, разумев његов поглед и смер његовог питања, пошто сам чуо, претходно, Русов разговор, са једним „доктором“ из наших крајева.

„А докле ће та Митрополија још постојати као православна“?

— Док у њој буде православних Срба, а дао Бог — то би било *нићк и присно и во вѣки вѣковѣ*.

Русу заста скептични поглед, а заста му и реч. Био је очевидно изненађен мојим одговором. Око му поче опет сумњом заправати. Наступи кратка пауза, коју ја прекинем.

— Дозволите ми, да вам приметим, да су ми ваша питања нешто чудна.

„Као и мени ваши одговори.“

— Ви сте зар очекивали друге одговоре?

„Јест. Очекивао сам, да ће ми ваши одговори потврдити истинитост оних вести, које се о Православљу ваше Митрополије проносе, те допиру већ и к нама у Русију, а на основу којих многи код нас мисле и страхују, да је Православље те Митрополије у распаду, боље рећи на измаку.“

— А те су вести?

„Ваших јавних листова и ваших дописника, који те вести протурују већ и у наше руске листове и кругове.“

— И на основу којих ви изводите?

„Да је измак Православља код вас питање кратког времена.“

— Те вести нису истините, а и закључак, што га из њих изводите, сасвим је песимистичан и претеран.

„Не, не, господине. Ја имам право. Мој је закључак основан, логичан и једини могућ на темељу писања ваших листова, који стварају јавно мњење и код вас, а и у страном свету о вама и вашој Митрополији. Је ли то писање и јесу ли сва казивања која — можда извесни агитатори — проносе и усмено кроз ваш народ, а која допиру и изван вашег домаћег круга, истинита или не, то дакако ми не можемо знати у Русији и иначе у свету изван ваше Митрополије. Ми их имамо пред собом и морамо на основу њиховом комбино-

вати и закључке изводити. А дозволићете свакој здравој логици, да из свега оног што ваши листови пишу и чиме оптужују вашу Јерхију, не може доћи до другог закључка, него до којег долазим и сам. То није песимизам, него би сваки други закључак био скроз оптимистичан. Било би најивнио или неучтиво од мене, да вас подсећам, а још више, да вам набрајам све оно, што је ваше новинарство досад казало и изнело против вашег вишег духовенства и каквог га приказује и вашем народу и страном свету. Ви то добро знате. Ми морамо држати то све за истину, јер не можемо претпоставити, да је новинарство једног народа, који је у тако тешком положају као што је ваш народ, толико заслепљено страначким страстима, да би достојанство своје цркве хтело поништавати и изигравати и у свом народу и у страном свету; да би хтело свој народ узнемиравати, верски и религијозни мир његов нарушавати, управо провоцирати га и харангирати на немир, као што чини ваше новинарство и ваши народни људи, већим делом ваша интелигенција. Не можемо претпоставити, да је већи део ваше интелигенције, која ствара јавно мњење код вас и у страном свету о вама, тако нетактична и без икаквих виших и општих обзира, да своју Јерархију, која важи као представник не само ваше цркве, него и целог српског народа у Карловачкој Митрополији, да ту, велим, Јерархију толиким погрдама и оптужбама дискредитује и у свом народу и у целом и православном и другом свету, кад не би, не само истинито било све оно што се пише и разноси о вашој Јерархији, него кад не би осим тога још нечег и горег било. И кад то не можемо претпоставити, него сматрати целе те интелигенције и вашег новинарства поступак оправданим, онда зар није моје мишљење о измаку Православља у вашој Митрополији логично и основано?“

— И логично је и основано према претпоставкама вашим, односно према поступцима које наводите. Али је то ваше мишљење и мистификовано.

„Дакле, није истина оно, што се о вашој Јерархији пише?“

— Није; јер кад би било истина, онда би се из свега тога вашом дедукцијом дало извести: да ми већ и немамо православне Јерархије, јер је она по вестима неке наше интелигенције већ прешла — и ако потајно — у унију. А цркви

нашој да номиналан православан карактер и тип постоји још *само дошле*, док мађарски зидари не доспу на посао, да нам храмове наше не реконструишу по римо-католичком кроју, док мађарски и ултрамонтански тишлери не буду готови са прављењем оргуља, а снајдери са прављењем унијатских или римских одјејанија, која би се имала, по казивању наших родољубивих агитатора, сместити и у храмове наше. Но кад се зна, да наше новинарство и извештајни део интелигенције нашу Јерархију бомбардује перманентно већ више од 30 година, истим инкриминацијама, погрдама и ободама, као и данас, онда већ сам тај 30-годишњи факат искључује сваку истинитост тих инкриминација и оправданост тих погрда. Признаћете, наиме, у свему томе две немогућности. Прво, да таква Јерархија постоји 30 година у цркви, чијим се Православљем и за тих 30 година српски народ њезин поноси и храбри, и у чије се Православље тако рећи једино узда, нарочито ради свога националног опстанка. Друга је немогућност, да једна црква остане православном, крај 30-годишње такве Јерархије, каквом се инкриминира наша Јерархија. Да, нити је могуће Православље у цркви с таквом Јерархијом; нити је могућа таква Јерархија 30 година у православној цркви.

„Сасвим је тако, кад ствари тако стоје. Али, молим вас, да ми онда разјасните могућност тога 30-годишњег, дакле и данашњег, нападаја и окривљивања ваше Јерархије.“

— А какво зло, каква заблуда, какве погрешке нису данас могуће? Цела 30-годишња хајка на нашу Јерархију, од рођених јој синова, могла би се укратко дефиновати као: не-обуздани прохтев за доминирањем у спољашњој управи црквеној. Док је било Војводине, нико није ни помишљао на то. Док смо важили као политичан народ, нико није ни помишљао на црквени терен. Све се то бавило политиком. Интелигенција наша и новинарство, у колико га је било, налазило је на политичком пољу довољно маха, да издовољи своју енергију и задовољи разне амбиције. Укинута је Војводина, а то издовољавање и задовољавање прекинуто је. Држава је знала, да бујном народу, као што је наш српски, треба брзо дати компензације за то. Еквивалент за Војводину беше аутономија. Са терена политичког бесмо потиснути на поље црквено. Из Војводине у цркву. Са ширег на ужи терен. Да су нам оставили

бар две три жупаније, бујност и амбиција наша продрла би тамо. А овако, не издовољена бујност и амбиција пренесена је, без икаквог размишљања, са политичког терена на много ужи — црквени, али појачана са свима прохтевима тадањег либерализма и демократизма, који су заносили тадању нашу нову интелигенцију, а у којој је било јаких умова и једре, бујне енергије, која се преливала и у сам фанатизам модерних принципа, те њима отпочела модернизовати и нашу цркву, без дужног обзира на њезин епископални и традиционални основни базис. То модерновање отпочело је одмах, постепеном окупацијом и анектирањем јерархијских компетенција и права у спољашњој управи црквеној, уважањем репрезентативног система у цркви. Световњаци наши нису се задовољавали учешћем у тој управи, него су тражили и виндикували себи *доминирајући* положај у њој. Тадањи Епископат наш, *као такав*, није никад формално пристао на то. Поједини епископи, као чланови сабора — али не св. Синода — гласали су за постојеће наше уредбе. Зашто? То ће историја пресудити, али већ и данас се сме рећи, да то нису чинили из каноничког и црквеног свог убеђења. Јесу ли они санкцију тим уредбама омогућили — ћутањем у св. Синоду — ради тога, што су мислили тиме зар мир у цркви сачувати или су то чинили приморани тадањом струјом времена? о томе пресуђивати кратко је сад време. Али, световњаци су своје претензије настављали и са неким прорачунатим континуитетом истичу их све јаче и више. Они данас одлучно траже организацију црквене спољашње управе на што ширем демократском базису. Границе својим претензијама још и не мисле постављати. Ваљда их и немају, или бар не знају. Јерархија пак наша данашња, увидив, да је пређашња, можда сасвим *bona fide*, погрешила, што није стала на пут, а могла је, ширењу цркви опасних доктрина и претензија световњачких; а с друге стране видећи, да те доктрине и те претензије немају граница, а да већ и до данас оживотворене прете цркви нашој опасношћу и деструктивношћу, та данашња Јерархија, подиже свој *veto* и вели: не даље! А да поправи постојеће погрешке у нашој цркви и отклони од цркве очигледну опасност од демократских и сувише либералних претензија, а можда и горих смерова, неких световњака, данашња Јерархија је примила на себе не угодну, али зато апостолску дужност, да круг

световњачког учешћа у управи црквеној сведе у његове границе, не уже, него што их епископалан карактер и основно учење православне цркве највише дозволити може. И ето, зато сва хајка нашег новинарства и његове интелигенције против наше Јерархије. А из тога свега можете и ви доћи сад до закључка, до којег сам ја већ дошао, а наиме, да је та хајка ништа друго, него један 30-годишњи систем убитачних за цркву доктрина и странаčkih претензија.

„А зар није можда тој хајци, као што ви велите, јер боље познајете начин и карактер борбе против Јерархије, узрок у понуштању њезином према државној влади, а на штету аутономије и цркве? Тако бар ваше новине пишу и ваши људи разглашују у свет.“

— Тога понуштања нема. Папротив, наша Јерархија непрестано има контроверса са државном владом, које настају поводом конкретних случајева, а ради непотпуности и непрецизности наших постојећих уредаба. И у тим контроверсама наша Јерархија, управо њезина Поглавица, св. патријарх наш Георгије Бранковић, не *понушта* нигде, него истрајно и доследно заступа права своје цркве и целе наше аутономије. Државна влада му то и не замера, јер зна, да он врши тиме и своје право и своју дужност. Ви знате, да такво деловање власти не спада на јавност, да се ти случајеви не могу јавно дискутовати. То је посао историје. Али, то зна и наше новинарство, па злоупотребљује. Напада с оружјем, које се ради дискретне природе извесних објекција не може одбити, као што би се могло сасвим уништити да није те дискреције. Нашу Јерархију то не буну, јер она зна, да њезин рад, таквих природе, ни е ни надлежна пресуђивати необавештена садашњост. Она трпи критику садашњости, јер зна, да ће суд будућности бити на њезиној страни. То трплење је судбина свију људи, у чији рад не може бити посвећена њихова садашњица и сваки онај, који данас има права да се судом својим размахује над свачијим радом, па и оним, којег није кадар ни појмити.

„Па зашто онда толика борба са државном владом?“

— У нашој аутономији и цркви државна власт има данас широке и еластичне ингеренције. Елиминирање тих ингеренција и свођење њихово у правне и природне границе, то је

есенција наше борбе са државном влашћу. У тој борби учествујемо сви. Но наше опозиционо новинарство и са тог терена баца камење на Јерархију и сумњичи је. Тај нападај баш достиже кулминацију његове безобзирности и неправедности. И то је највећи доказ, да нашем том новинарству неистина служи за полазну тачку у његовој хајци на Јерархију. Наше опозиције признају да држави припада право врховног надзора и у нашој аутономији. То признајемо и ми. Разлика је између Јерархије и опозиције у томе, што она тај надзор хоће да формулише и омогући само у постављеним границама његовим, а опозиција је показала да то не уме; што Јерархија на томе ради, а опозиција о томе само ларму диже. Предлог, који је био спремљен нашем прошлом сабору за донашање аутономног устава, он тај надзор државни регулише према строгим појмовима наше аутономије и не даје му никаквог еласцитета, да се може на штету аутономије растегнути и проширити. Па зар је то понуштање државној власти и издавање аутономије?

„Није. Али, молим вас, па зашто је онда народ ваш уз такву опозицију? Ето, то су доказали и избори заступника за прошли сабор.“

— Ти избори нису у погледу том ништа доказали. Доказали су само оно, што је толико пута већ доказано, а то је: да се и цели народи дају тако исто обманути као и поједини људи, а да су наши опозициони агитатори врло вешти у обмањивању и свог рођеног народа. Ти су избори доказали, да у изборној борби побеђује онај, који не жали ништа, а онога, који не ради ништа. Но ви као да заборављате, да и народна воља може бити фалсификована крај његовог мистификованог мњења и неистинитих обавештаја. Ви не знате, каквим се све неистинама фабриковала воља нашег народа при прошлим изборима. Стидим се, да их набрајам. Резултат избора био је плод тих неистина, а не победа начела и програма, којима би воља народа токорсе своје поверење и одобрење вотирала. Резултат тих избора био је акт необавештености народне с једне, а с друге стране агитационог сугестовања. Противници Јерархије приказују се народу као заштитници и браниоци вере и цркве, и то против његове народне Јерархије! Колика неприродност већ у томе! Последице тога бивају опасне за цркву и сам народ. Ако дуго још тако устраје биће

WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

последница врло судбоносних и кобних. Али у свему томе има једна околност, која јамчи, да ће наш народ доћи до поверења у своју Јерархију, те снасти своју цркву од њезиних правих противника. Лаж не може бити другог века и наш народ ће се уверити, да је Јерархија његова како природан, тако и истинит бранич цркве и вере православне. Народ је наш доказао своју оданост прадедовској му вери и цркви. Он је преварен био, да овима прети опасност од Јерархије, и за то га жалимо. Али он је доказао, да је против сваког оног, који би му у веру и цркву дирнуо, и с тим смо задовољни. Јер ће и наш народ доћи до истине, те уиознати праве непријатеље своје вере и цркве, а праве браниоце њихове. А кад до тога дође, онда ће поверење народно и народна воља бити уз његову Јерархију и уз њезине тежње, које су посвећене Православљу и цркви, а ради будућности српског народа у Митрополији Карловачкој.

„Па зар то све да не види ваша интелегенција?“

— Види, јер није могуће да не види. Али, један део њезин је роб модерних принципа и партајских страсти, други део је страшљив, па не сме да заступа своје боље уверење, трећи је део неорганизован за борбу против очигледног зла, а четврти индиферентан према свему.

„И напослетку чему се ви надате?“

— Да ће нас зло научити добру. П. Ј.

Заставином „Дишкрећанину“.

(Наставак.)

Но кад је већ г. Дишкрећанин у свом високоумљу и уображеној величини свога духа нашао за сходно, да и о споменутих рефлексјама умовања заповедне, на основу којих он долази до којекавих софистичних закључака, која читаоце због мањкавог приказа ствари само обманути могу, паћи ћемо за тим „истинољубивљм“ господином у излагању споменутих рефлексја, да видимо, колико је он у своме уображењу забрздио, тако, да и не види, на колико се је места огрешно о свету дужност истинитости и на колико је места ствар изврнуо и читаоцима лажно представио, па ипак живи у том уображењу, да право има, јер као да истину говори. Пре свега није истина, да се у шематизму тврди, да данашње автономне уредбе не ваљају, као што се то господин приказивач усуђује тврдити. Шта

је њега овластило, да он из тврдње о осебујности наших автономних уредаба изведе закључак, да она садржи у себи тврдњу о неваљаности тих уредаба, то може само он у својој мудрости знати. — Даље није истина, да у шематизму где год стоји, да су данашње епархијске управе тако везане, да се њима као такoвима ништа у грех уписати нема, да би их требало због те тобожне тврдње нападати као што то господин приказивач ради, набрајајући неколико општина, којих се дугогодишње неуредно стање слабој епархијској управи приписује. — Сва та набрајања иду у прилог тврдњама шематизма, што брзоплети г. приказивач у својој душевној кратковидости ни опазио није, шта он својим наводима доказује.

У осталом господин приказивач приказује нам се у своме писању као човек особите, само њему својствене логике, чим је он кадар из места, где се у шематизму говори о немогућности вршити како треба дисциплинарну власт над свештенством, изводи, да се ту тврди, да неваљају автономне уредбе, па хоће да опровргне ту тврдњу нередима у појединим црквеним општинама. Како он долази до таковог закључка, то може он само знати.

О питању ваљаности или неваљаности, целесходности и нецелесходности наших автономних уредаба писало се је прилично доста код нас, тако да шематизму, у питању стојећем, није било потребно потанко образлагати тврдњу о таковој осебујности тих уредаба, према којој се дисциплинарна власт над свештенством не може вршити како треба. Али ми можемо додати тврдњи шематизма, да се та власт дисциплинарна према осебујности автономних уредаба не може вршити, како треба, ни над црквено-општинским управним органима; јер да је то могуће, не би се ни збивала она чуда и покори по неким црквеним општинама, што их баш сам приказивач наводи, — јер сви ти примери говоре у прилог тврдње, постављене у шематизму само за свештенство, која вреди и за црквене општине —, нити би се поред могућности вршења ваљане дисциплинарне власти над појединим црквено-општинским органима могло догодити —, што ће бити познато ваљда и господину рецензенту, чим су му прилике каначке онако у потанкостима позвате — да председник црквене општине, баш онај, о коме је у приказу говор — затвори цркву пред свештеником, тако, да је овај у својој прехитрености донео мердевине и помоћу

них кроз један прозор црквеног здања у цркву ушао и једно богослужење обавио. Да је могуће ваљано вршење дисциплинарне власти над таквим људима, зар би се тај председник био усудио да буде судија свештенику томе због једног непромишљеног његовог чина, кад је ту позвана духовна власт да суди. — Овде није место доказивати на широко и на далеко горњу тврдњу, за то, што је немогуће, већ доста је констатовати, да су и људи, који су и сами суделовали у донашању и стварању данашњих наших автономних уредаба, кад су кроз неколико година те уредбе у практичном животу примењивали, да су дошли до уверења о нецелисходности многих установа тих уредаба, нарочито пак у питању вршења дисциплине над свештенством и црквеним општинама. Наше новинарство потезе у последње време многа имена наших великих људи, за које тврди, како су им те уредбе у свему биле по вољи и да нису имали ништа против истих за свога живота. Међу тима спомиње се и име једног од највећих умова у нашој цркви у недавно време, наиме име блажене памети епископа горњо-карловачког Теофана Живковића, као да је и њему било целог му века по вољи све, што у нашој автономiji постоји. За доказ, да то позивање нема смисла, кад се хоће споменута тврдња да докаже, навешћемо нешто из његове беседе, коју је био спремио за епархијску скупштину горњо-карловачку, коју је био у години 1888. сазвао, али је одржао није, и из чега ће се видети јасно, колико је могуће ваљано вршење дисциплинарне власти над нашим свештенством и над црквеним општинама. Ево шта вели тај духом ретки и велики јерарх цркве наше, на основу свога тринаестогодишњег искуства, стеченог у управи црквеној, о томе питању на страни 500 „Проповедника“ његовог:

„Али би се могла потужити и на своју тужбу епархијску скупштину позвати за свједока, сама епархијска управа, надлежног на највишем наше аутономије мјесту ријешења ради, ако у опште има и може бити изгледа и надежде, да ће нам се поред данашњих околности скоро и састати сабор.“

„Тужба пак та била би управљена на сами овај данашњи ред, по коме се управља црквом и дијецезом, и којим редом наша црквена аутономија неће до своје праве цијели доћи, а та јој је цијел salus ecclesiae. То су пак два узрока, један је нарави материјалне, а други је нарави формалне.“

„Материјалне је нарави то, што су данас епископу дијецезану и оној власти епархијској, којој он сам на челу стоји, руке везане скоро са свим, да му данас није, и не може бити дисциплине скоро никакве. Нема ту власти према општинама, које онај уди парохијал већином најнеуредније плаћају, и толике од њих лично пизмом својих коловођа вођене, једнога свештеника прогоне; истраге и распуштања скупштина и одбора — показала су се без успјеха, јер једнаки једнаке замењују, а корективе за њих у рукама епархијске власти никакве. А нема ту власти ни према оним, Богу хвала! само изузетним свештеницима, који се до крајности заборављају у дужностима својима. Јер такога свештеника, ако код њега све: и опомене и обличења, и укори и епитимије, и не користе ништа, данас и за његово исправљање и за корист службе црквене и мира у општини, ни владика са цијелом консисторијом ни премјестити не може без најнормалнијега процеса, који имаде двије а евентуално и три инштанције. А и да би то и без тога, што не може, и могао, нема га куда премјестити, по што таквом премјештању свуда стоји на путу слободан избор пароха, који је у рукама општине аутономије. Нека то добро чују и они свештеници, који код епархијске управе вапијући траже лијека и помоћи против самовоље општинских председника и одбора; а и оне општине, које код исте епархијске управе тражећи и с пријездом у унију грозећи, ишту и наваљују, да им се свештеник, кога су сами бирали, сада макне из њине средине на другу страну. А кад тако стоји са нашом скоро никаквом дисциплинарном облашћу: и наспрам неуређених општина и наспрам неуредних свештеника, онда о правом и подобателном управљању у служби оне цијели, коју имаде аутономија, овдје тешко може говора бити; и епархијске управе радња сва остаје ограничена само на бригу и старање, да нам у опште не стане машина нашег управног организма и оваквог, какав је, докле се то законом не измијени и не приправи на своје мјесту, сходно цијели аутономије, која је могућа само у цркви и у духу православних установа њених, од кога ми са установама најмлађе на западу хришћанске цркве (мисли протестантске) заведени, стојимо потпуно удаљени данас. Томе факту и томе увјерењу не може се отети ни један праве црквене аутономије и народне у њој дужности пријатељ, ма

које странке и начела био он, ако је само *Србим*, ако је само *православни*.”

„Па и та брига и старање епархијске управе врло — врло је тешко; и бојати се, да та машина не стане и прије, него што нам у помоћ дођу нови закон и уредбе, и с њима нови ред у овоме погледу. А то за то, што је и томе старању епархијске управе још једна голема препона на путу, која је нарави формалне. То је пак то, што изабрани чланови епархијске управе не показују за ствар, за коју су се изабрати дали, скоро никаква интереса. Они у сједнице не долазе готово никако. Буде и пленарних сједница, да ту не дође са стране ни један. И да се у тој голомој неприлици не помаже дијецезан уредбама деклараторије и њене стогодишње праксе, управна би машина давно морала стати са свим.“

„Па тако ће господо бити и у напредак, бирали ви за чланове управе које вам год драго, јер гласовитијих, речитијих пријатеља народне аутономије од оних, који су до сада бирани и изабрани, а дужности својој су леђа окренули, не ћете ви наћи у цијелој нашој дијецези. Тако ће то бити, док још узбуди, да га буде што, све дотле, *докле се ствар наша не поврати својој нарави патраг, а наше дијецезе не добијају сталну и онакву управу, какву је имаде црква наша у Задру, у Буковини, па чак и у Београду и Сарајеву*. Ја сам човјек стар, године моје ближе се концу своме, — *цркви, којој благодарим највише, народу, који ме дубоко обвезао, (изабрао га је народ 7. децембра 1881. с 53 против 11 гласова за српског патријарха) и љубим га из све моје душе, дужан сам истину*. А то је истина, *да овај данашњи stroj и дјелокруг епархијских органа не даје за подобателну управу црквену и за ред црквени никакве гаранције, дапаче, да је овај овога назовиреда највећи неред довео скоро све ујете нашега напредовања у нашем црквено-народном животу у питање, на које може врло скоро доћи одговор, али врло жалостан*.“

Наставиће се.

Конференција

код Његове Светости, патријарха српског
Георгија Бранковића.

Његова Светост патријарх српски, преузвишени господин *Георгије*, благоизволео је за 27. септембар о. г. сазвати к Себи на конференцију доле означене личности, које су у ту сврху примиле овај позив од Његове Светости.

„Руковођен неуморном вољом и искреном жељом, да као поглавица овопределне православне српске цркве, колико год могу према снази својој, припомогнем, да се постигне: *коначно, и за све надлежне чињенице повољно, уређење наше народно-црквене аутономије* — одлучио сам, да у тај смер сазовем поверљиву конференцију на дан 27. септембра (9. октобра) 1897. године са задатком, да се покуша непосредном и искреном изменом мисли, да се изнађе начин, како бисмо такво уређење оваплотили или најмање, како бисмо уготовили пут истом уређењу.

У конференцију, која ће се одржати реченога дана, у 10 часова пре подне, у митрополитско-патријаршеској резиденцији у Карловцима, позивам господу чланове епископата, чланове саборског одбора, главније чланове народно-црквенога сабора без обзира на странке; а исто тако и неколико одличних чланова нашега народа, који нису чланови ниједнога од горњих тела.

Саопштавајући ово Вашем Благородију, имамам част и Ваше Благородије позвати, да у тој поверљивој конференцији изволите учествовати и по могућности допринети, да се горе обележени смер постигне и односно да се бар утре пут к постигнућу његову.

У Карловцима, 15. (27.) септембра 1897.

Георгије

Патријарх.

У конференцију позвати су осим високопреосвештене госпде епископа, те чланова Саборског Одбора — *вспреч. г. г. архимандрит Иларион Руварач, прота Ђорђе Влаховић, преузвишени г. Данило Станковић, г. Др. Ника Максимовић, г. Миша пл. Рогулић, г. Јосиф Јагић, Др. Тодор Недељковић*, — још и ова п. н. господа: прота Јован Борота, Др. М. Полит, Др. И. Вучетић, Др. Б. Медаковић, Евген Думча, барон Ј. Живковић, Др. М. Михајловић, Др. Ђ. Красојевић, Др. Е. Гаврила, Др. М. Божески, Др. П. Станковић, Ст. В. Поповић, Др. Л. Секулић, Др. П. Дракулић, Др. Т. Мандић, Др. Ђ. Вукићевић, Др. Св. Касапиновић, Др. Св. Димитријевић, В. Ђурђевић, Л. Дуиђерски, Ст. Јовановић, Др. П. Јанковић, Др. Л. Костић.

ЛИСТАК.

Б Е Л Е Ш К Е.

(Свечан парастос барону Бајићу.) Патронат српске велике гимназије у Новом Саду приредио је великом добротвору исте гимназије барону Милошу Бајићу у Новосадској саборној цркви свечан пара-

стос у суботу 13. (25.) о. м. У цркви беше подигнут катафалк, око кога су гореле свеће, а на свима вратима црквеним су биле црне завезе. На парастосу је присуствовао и српски патријарх, Његова Светост *Георгије Бранковић*, који је за цело време парастоса стајао у архијерејском столу, те велик број грађанства, које је тиме показало свој пијетет према великом добротвору српског народа, барону Милошу Бајићу. На парастосу је чиначалествовао епископ Бачки, високопреосвештени г. *Герман Опачић* уз асистенцију архимандрита Хоповског Митрофана Шестића, архимандрита Ковиљског Анатолија Јанковића, затим целокупног Новосадског свештенства и Сомборског ђакона Ђорђа Павковића. На кору је под управом професора Јована Грчића дивно појао хор ученика гимназијских. Јеромонах Михаило Миловановић држао је беседу, у којој је одао признање покојном великом добротвору српског народа, барону Милошу Бајићу. — После парастоса примио је св. Патријарх Георгије професоре гимназијске у епископском двору.

(**Патронат монашке школе у манастиру Хопову**) држао је своју седницу у Срем Карловцима дана 15. (25.) септембра т. г. под председништвом Његове Светости преузвишенога господина *Георгија Бранковића* Патријарха српског и Архиепископа и Митрополита карловачког, те је решио ове предмете: Према извештају рачуноревизора Д. Николајевића одобрио је рачуне управе монашке школе за 1896. годину. — Узео је на знање оставку на наставничко место у монашкој школи јеромонаха Валеријана Прибићевића. — На мотивисану молбу управе манастира Фенека брисан је овоме прописани годишњи принос за г. 1897. — Извештај манастирске штампарије о стању и раду њеном у 1895. и 1896. години, као и рачуни манастирске штампарије за 1896. годину остали су *in suspensio*. — Потврђен је и за идућу школу 1897./98. годину за наставника у монашкој школи Милета Јакшић. — Учињено је расположење са питомцима IV. разреда, који довршише четворогодишњи тецај монашке школе и путем управе монашке школе упутиће се у одређене им манастире. — Обавио се избор на упражњених пет питомачких места и од 17 конкурената изабрани су за питомце монашке школе: Лађарац Богдан из Ердевика, Марић Стеван из Руме, Радосав Чедомир из Канака, Секулин Живан из Рудне и Путник Стеван из Самоша. — Решени су још неки предмети.

(**Пренос Вукових костију.**) Од Српске Краљевске Академије добили смо овај извештај: „Да би се посведочило истинито признање сјајним заслугама ова

нове српске књижевности *Вука Стеф. Караџића*, превисоким указом од 2. (14.) маја о. г. наређено је да се посмртни остаци његови пренесу у отаџбину. Српска Краљевска Академија којој је истим превисоким указом поверено да овај пренос изврши, има част известити уредништво „Српскога Сиона“ да ће изношење праха Вукова из гробља Светога Марка у Бечу бити 28. септембра (10. октобра) ове године у 2 часа после подне, а сахрана у Београду, код саборне цркве, 30. септембра (12. октобра) у 11 часова пре подне.

Као што јављају, пред станицом жељезничком у Београду говорити ће председник Академије г. М. Ђ. Милићевић; пред Великом Школом великошколац Томић (из Дробњака); у Саборној цркви говориће митрополит Михаило; на гробу пак министар просвете г. Андра Николић. 30 септ. по подне биће свечана седница академијскога савета Велике Школе, ту ће проф. Љуба Стојановић читати своју беседу.

(У велику гимназију Карловачку) уписале се свега 300 ученика и то: у I. разред 58 ученика, у II. р. 47 уч., у III. р. 60 уч., у IV. р. 27 уч., у V. р. 37 уч., у VI. р. 26 уч., у VII. р. 20 уч., у VIII. р. 25 ученика.

(**Догматика барона Ј. Живковића.**) При свршетку листа дошао нам је до руку „Б. Таблат“ бр. 271., у којем је саопштен разговор нарочитог дописника његовог у Загребу са бароном Јованом Живковићем. У том разговору рекао је г. барон и ово: „српска црква је народна црква, црквени заједница српског народа, у којој су свештена лица само слуге а не господари цркве.“

На ово догматизовање г. барона Живковића одговоримо првом приликом.

(† **Игуман Доситеј Филиповић.**) 15. августа о. г. представио се у манастиру Враћевшници у Србији игуман истога манастира Доситеј Филиповић. Рођен је у Срему, у Радинци, а монашки чин примио је у манастиру Јазку. Када је покојни епископ Шабачки Самуило Пантелић прешао у Србију, повео је са собом и Доситеја, те му поверио управу манастира Петковице. За тим је и у другим манастирима био постављан за игумана, а свугде је ревностно радио на унапређењу манастирске управе. Сахрањен је у манастирској порти, а онојало га је 12 свештеника и 2 ђакона, уз присуство многог народа. Покој му души!

(† **Јеромонах Герман Стајић.**) 12. септембра о. г. умро је у Рачи, јеромонах Герман Стајић, привр. администратор тамошње парохије. Припадао је у последње доба братству манастира Мале Ремете. Сахрањен је 14. септембра. Лака му земља!

Нове књиге.

Васељенска Патријаршија и српско црквено питање. Поводом писма Њ. С. Васељенскога патријарха Константина V. Њ. В. П. српском Аутокефалном Митрополиту Михаилу. Од архимандрита Н. Дучића. Београд. Државна штампарија Краљевине Србије 1897. Цена $\frac{1}{2}$ динара.

Као што је познато поштованим читаоцима „Српскога Сиона“, написао је прошле године високопреосвештени Господин митрополит Србије Михаил писмо бившем патријарху Цариградском Антиму VII, у ком писму је препоручивао истом Патријарху, да задовољи жељу Срба у Скопљанској Митрополији и доказивао основаност и оправданост те жеље, да се у Скопљу постави Србин митрополит. Како је наскоро за тим Патријарх Антим дао оставку на патријарашки престо, није доспео да одговори на то писмо Митрополита Михаила. Ал' је одговорио на исто писмо 25 априла о. г. његов пошљедник Патријарх Константин V.

Тај одговор дао је повода писцу означене књижице, да исту напише, критикујући тај одговор ради његове полемичне садржине, која да је без каноничне, историјске и практичне вредности, и ради његова тона, који се својом необичношћу и опорином издваја од свију досадањих сличних писама и одговора, који су писани између поглавара Васељенске Патријаршије и српске аутокефалне Митрополије у Србији.

Честити писац и многопознати архимандрит г. Дучић осудио је, сасвим разложно, а у јеванђелском духу, тај тон, а не мање успешно оборно је и оповргао и наводе у садржини тога Патријаршеског одговора; приписав и необичан тон и садржину одговора тог грчком шовинизму, који се шири и истиче у Цариградској Патријаршији, на штету њезина васељенства, па и самог Св. Православља.

У одговору Патријарха Константина приговорено је Митрополиту Србије неко „мешање у послове туђе епархије, које је канонима забрањено“. На тај приговор одвраћа г. Дучић, да „свраћати пажњу и у Господу братски молити није што и мешати се у послове туђе епархије. Да је Њ. С. Патријарх Константин хладнокрвно схватио *вишу црквену потребу* и правичност изражену у писму Српског Јерарха о питању постављања српскога архијереја на Скопљанску Митрополију, јамачно, не би томе приговору било места у његову писму“.

А ту вишу црквену потребу имао је запета Митрополит Србије пред очима, у том питању. Ево како, то потврђује г. Дучић.

„Црква Православна на Истоку, нарочито на Балканском Полуострову, може још да се крњи и страда, ако Цариградска Патријаршија остане *грчка филетистична*, и делима не потврди да је васељенска; да је мати свима православнима Решењем српскога владичанског питања у Скопљу

најбоље ће посведочити: или је искључиво грчка или васељенска“.

„Ако постави архијереја српске народности на Скопљанску Митрополију, тим ће умирити узбуђени православни Народ Српски: утврдити га у Православљу; и одржати под својом врховном црквеноканоничном влашћу“.

„Ето јој дакле сада лене прилике да увери православне Словене о својој васељености и триљивости; да не тера својим искључивим филетизмом и Српски народ у свом подручју у шизму“ (као Бугаре 1872. г.)

„У томе је смислу и духу писао Аутокефални Митрополит Српски Михаил Њ. С. Патријарху Антиму у 1896 год“

„Очевидно, намера је његова племенита; задахнут духом Православља, духом догматичне заједнице и црквенога мира, а прожет осећањима српскога родољубља, сматрао је за свету архијерејску дужност да помогне матери Великој Цркви очувати лепу веру православну у Српском Народу, који је непосредно у подручју Цариградске Патријаршије, и изложен не једној верској пропаганди и утварају злого духа садашњег материјалистичког времена који руши сваку религију и сваки идејал“!

„Покрај тога Српски Јерарх није могао да не чује вапаје тога дела поштенога Народа Српскога, јер што њега боле, то и друге његове делове и чланове тишти“.

„Да се одржи у прадедовској православној цркви, која му је и очувала: веру, језик, пме и обичаје у најтежим данима петовечнога робовања азиском освојачу; и да хвали и слави Бога у Светој Тројици, — ваља му проповедати и поучавати га језиком који разуме“.

Да је Митрополита Михаила у питању Скопљанског Митрополита руководила мисао не само српска него и велика мисао и потреба св. Православља, потврђују то планови и агитација унијатске, односно римске пропаганде у Македонији и Старој Србији. Та пропаганда такођер чини своје, да се незадовоље оправдане жеље православних тамошњих Срба. Зашто? Зато, јер рачуна да нађе свој плен у незадовољењу тих жеља. Ето шта у погледу том спомиње и г. Дучић.

„Унијатски (бугарски) епископ у Кукушу једнако обећава Србима у Македонији и Старој Србији: народне епископе, словенску службу у цркви и народне школе само да признаду Римскога Папу за главу своје цркве“.

„И да није најпосле пређашњи Васељенски Патријарх Антим VII. са својим Синодом, у којему је био и садашњи Патријарх Константин, (премда после дугога затезања и увијања) поставио у 1896 год. архијереја српске народности на Рашко-Призренску Митрополију, који је остао под врховном патријаршком влашћу, јамачно би унијатска пропаганда истргла многе у тој епархији из недара Православне Цркве. Тим је суз-

бијена та пропаганда у Рашко-Призренској Митрополији, а то се исто иште и за Скопљанску. И за њу су исти мотиви и исте потребе, као што су биле и за Рашко-Призренску“.

У писму Митрополита Михаила наговештено је, да би Срби у случају да им се жељи не удовољи, тражили оцеплење Пећке Патријаршије од Цариградске, што ће једном и морати на ступити.

У одговору Патријарха Константина се на то одвраћа и приговара, да је Пећка Патријаршија неконачна, јер да је канонички укинута. Према томе, да не може бити ни говора о успостављењу њезином.

Тај приговор је оборио и као неоснован опровргао сасвим темељито г. *Дучић* у својој књижици на стр. 25—35. А завршује претрес тога питања, овим речима:

„Пећску Патријаршију укинуо је, као што смо споменули, султан Мустафа III ферманом 1766 год. по настојавању користољубивих чорбација Цариградских, шовиниста грчких, и по сплеткама римске пропаганде на Балканском полуострву, присјединивши је Цариградској Патријаршији с погодбом да плаћа царској благајници дацију, која је на њој била.

Пећка Патријаршија није канонично укинута, него самовољом светске мусулманске власти. Према томе она се може у свако доба успоставити без икакве каноничне препреке, само одобрењем власти, која ју је ненадлежно укинула, док је на њеној територији“.

Г. *Дучић* одбивши неосноване приговоре Цариградског одговора на односно писмо Митрополита Србије, завршио је своју работу са разлозима против оснивања Српске Екзархије да Стару Србију, на оснивање које се такођер у неким круговима у Србији помишљало па за њ и доста писао, а поводом питања Скопљанског Митрополита.

Разлози г. *Дучића* јесу ови:

1, Што Пећка Патријаршија није саборски ни канонично укинута, па није ни изгубила своја канонична и историска права на успоставу; с тога је Екзархија непотребна и сувишна. Међутијем лакше је повратити оно на што се има незастарјело право, него добити оно што се није имало, макар и незнатније.

2, Што би Екзархија била нова установа у Српској Цркви, и једно више цјепкање српске црквене администрације, која је и без тога у пет засебнијех управа, и што је нижа од Патријаршије, коју је Српска Црква давно стекла, и цио Српски Православни Народ обухватила.

3, Што у садашњијем околностима, ако би се баш и одлучило за Екзархију, нема изгледа ни шанса да би се без шизме могла установити; а шизма би донијела Српској Цркви и Српском Нароу само штете. Нека је Бог од тога сачува! — Јер они Старо-Србијанци и Србо-Македонци, који су радије остали по својој савјести под

Цариградском Патријаршијом него се приклонили Бугарској Екзархији, макар и по имену шизматичној, не би се прикупили ни око Српске Екзархије, ако би била и по форми оглашена за шизматичну; остала би дакле без стада празна, и непризнана од православнијех независнијех цркава.

4, Што би прејудиковала канонична и историска неизгубљена права Пећке Патријаршије, која ће се успоставити раније или доцније.“

Г. *Дучић* је своју књижицу написао не из неке научне потребе и мотива. На писање њено понукало га је српско срце и љубав св. Православљу и истини, а да задовољи сувременој брзој потреби. Историјски наводи су његови темељи и основи; зато је истину и доказао. Добро је урадио. Хвала му.

Ишла је из штампе „Српска Самозаконија“, лист за српске народне автономне ствари. Година I. Свеска прва. Јулија 1897. Власник и уредник *Др. Жарко Миладиновић*. Излазиће првог дана сваког месеца. Godишња цена 3 ф.ор.

ПОЗИВ.

Позивају се сва она господа, која су ма у ком добу из књижице митрополијско-патријарашке књиге на послугу примила, да у року од месец дана, почам од првог уврштења овог позива, потписаном неодложно исте књиге доставе, јер ће се иначе те књиге морати судским путем од њих изискати.

Архиђакон **Димитрије Бранковић**
библиотекар.

ОД АДМИНИСТРАЦИЈЕ.

Молимо поштоване претплатнике да дужну претплату подмире, а нову обнове, јер ето наступа већ и последња четврт ове године, а да не би морали никоме лист обустављати.

Молимо славне црквене општине, које нам дугују пристојбе за огласе и стечајеве, да нам пристојбе за исте подмире.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

Ad E. 1183. П. 79. 1897.

17 2—3

СТЕЧАЈ.

На место епархијског ревизора рачуна у Вршцу са годишњом платом од 600 ф.ор. а. вр. из епарх. фонда.

У књиговодству и рачунарој струци потпуно извећбани молитељи нека поднесу молбу и исправе своје до 1. (13.) октобра о. г. потписаној власти.

Епархијска управа Вршачка.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.BE

Ad III. C. 193/141. ex 1897.

169 3—3

С Т Е Ч А Ј.

Ради попуњења једног наставничког места у српској вишој девојачкој школи Панчевачкој за математику и природне науке овим се расписује стечај, на које место могу компетовати они Срби и Српкиње, који су особобљени за наставу у грађанским школама.

Стеченици имају крсним листом, сведоџбом о моралном владању, сведоџбом о оспособљењу и евентуално о досадашњем службовању снабдене молбенице своје поднети непосредно срп. прав. нар. Школском Савету најдаље до 1. (13.) октобра 1897. год.

Са истим местом скопчана плата установљена је у смислу §. 7. уредбе за српске више девојачке школе за редовна учитеља са 800 фор. а за редовну учитељицу са 600 фор. годишње и 10% исте плате у име станарине.

Из седнице срп. прав. нар. Школског Савета држане у *Карловцима* 18. (30.) августа 1897.

Председништво

срп. прав. нар. Школског Савета.

Ad E. 1183. II. 79. ex 1897.

177 2—3

С Т Е Ч А Ј.

На место епархијског бележника у Вршцу са платом од год. 600 фор. а. вр.

Молитељи, који морају имати богословску и правничку спрему, нека поднесу своје инструкрисане молбе потписаној власти до 1. (13.) октобра о. г.

Епархијска управа Вршачка.

Ad бр. К 644/387. ex 1897.

180 2—3

С Т Е Ч А Ј.

Овим се расписује стечај на упражњену парохију IV. разреда у Малој Вашици. Интеркалара нема.

Молитељи нека своје ваљано инструкриране молбенице надлежним путем овој Конзисторији до укључиво 19. (31.) октобра 1897. год. поднесу.

Из седнице Архиепископске Конзисторије, држане у *Карловцима* 12. (24.) августа 1897.

Архиепископска Конзисторија.

Ad E. 1183 II. 79. ex 1897.

178 2—3

С Т Е Ч А Ј.

На место епархијског финансијера у Вршцу са годишњом платом од 300 фор. а. вр.

Компетовати могу само дипломирани одвешници до 1. (13.) октобра о. г. на потписану власт.

Епархијска управа Вршачка.

Ad K. 683/469 ex 1897.

176 2—3

С Т Е Ч А Ј.

На упражњену парохију IV. разреда при св. усненској цркви у Пригу овим се стечај расписује. Интеркалара нема.

Молитељи имају своје прописно инструкриране молбенице путем претпостављених власти овој конзисторији до укључиво 19. (31.) октобра 1897. припослати.

Из седнице архид. конзисторије, држане у Карловцима 10. (22.) септембра 1897.

Архиепископска конзисторија.

С Т Е Ч А Ј. 170 3—3

Оставком нашег учитеља, г. Љубише Јорговића, остало је учитељско место упражњено на српској вероисповедној мешовитој школи у Нађфали; то се поново на исто расписује стечај, на које могу и гђе учитељице компетовати.

Плата је учитељу 400 фор. годишње, у коју се урачунавају 40 фор. у име његовог огрева, у име перовођства 15 фор., 4 јутра ораће земље, по јутра пољске баште на коју ће земљу сам порезу плаћати, при погребу где позван буде 50 нов., и стан у парави са 2 собе и пространим баштом.

Учитељице пак 300 фор. годишње урачунавајући у то и огрев, 4 јутра ораће земље, по јутра пољске баште, на коју ће земљу сама кр. порезу плаћати и т. д. и т. д.

Компетенти и компетенткиње могу само они компетовати, који се са потпуном квалификацијом исекају.

Рок стечају је 3 недеље дана.

Молбенице ваља што пре на цркв. школски одбор у Нађлаку (темишв. жуп. последња пошта „Szekesut“) припослати.

Из седнице држане у *Нађфали* 29. августа 1897. године.

Црквени Школски Одбор.

С Т Е Ч А Ј. 175 2—3

Срп. прав. привремени заједнички градско-фабрички школски одбор у Темишвару расписује овим стечај — са роком до Митрова дне т. г. — на упражњено учитељско место у четвороразредној срп. прав. основној мушкој школи у Темишвару у предграђу Фабрици, са којим су местом скопчани следећи годишњи приходи:

600 фор у име учитељске плаће,

60 фор. за пофторну школу,

36 фор. за школску послугу,

8 фор. у име писаћег наушала,

до 15 фор. од легата,

6 хвата дрва за учитељев стан и школу, слободан стан, који се састоји из три собе, кујне, коморе, тавана,

200 фор. у име црквенога појања с обвезом, да учитељ држи десну певницу у местној парохијској цркви и да у цркв. појању обучава како своју школску децу, тако и ону српску

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.SR

младеж, која овдашње комуналне народне школе и средње школске заводе похађа.

(Ако би црквена општина кадгод за добро наша, да мушку и женску школу споји — е укупним бројем деце до 50 — учитељ би дужан био и мушку и женску децу заједно обучавати.)

Изабраном учитељу може бити поверено и перовођство у срп. прав. црквеној општини, ако за тај посао довољно вештине покаже, за што ће добивати годишње 120 фор. Но општина задржава себи у томе случају право тромесечнога отказа.

Остале учитељске дужности прописане су „Школеким Уредбама“ од 1872. год.

На ово место могу компетовати само они, који су српску учитељску школу у Сомбору са успехом свршили и који добро владају мађарским језиком.

У Темишвару 7. (19.) септембра 1897.

Душан Берић

перовођа

Јован Поповић

председник прив. шк. одбора.

ДРАЖБЕНИ ОГЛАС. 182 1—2

На основу закључка све црквене општине од 6. (18.) јуна о. г., а с одобрењем славног архид. адм. одбора од 9. (21.) о. м. АО. 935/417. ех 1897., расписује се дражба на мањак за подизање новог иконостаса. Иста ће се одржати дана 28. септембра (10. октобра) о. г. у писарни црквене општине.

Прорачун за изведење исте радње износи 2700 фор.

Нацрт радње као и други услови могу се дневно увидити код парохјалног звања.

Сваки дражбеник дужан је положити 20% горње своте пишманлука. Одбор задржава себи право поверења.

У *Божанији* 18. (30.) септембра 1897.

Председништво.

СТЕЧАЈ. 172 3—3

Умировљењем је остало упражњено једно *учитељско* место у срп. нар. осн. средишњој школи *новосадској*, на које се овим расписује стечај.

Плата је: 500 фор. у име редовне плате; 150 фор. у име станарине и 50 фор. у име накнаде за огрев.

Дужности су прописане Школеком Уредбом и наредбама школских власти.

Компетовати могу свршене учитељице, које су оспособљене и из мађарског језика.

Рок стечају истиче после *четири* седмнице, рачунајући од првог уврштења овог стечаја.

Из седнице школског одбора српске правосл. цркв. шк. општине у *Новоме Саду* 2. (14.) септембра 1897. године.

К. Миловановић

перовођа.

П. Попадић

председник.

Бр. 9./22. ех 1897. — Школеким Одбор.

173 2—3

СТЕЧАЈ

Овим се расписује стечај на упражњено учитељско место V. и VI. разреда мешовите школе. Плата је 600 фор. а. вр. слободан стан по пропису и огрев у слами.

Дужности су прописане школеком уредбом од 1872. год а првенство имају они, који су вешти ноталном појању, те који су кадри децу обучити појању у два гласа. Рок стечају четири недеље од првог уврштења овога стечаја.

Приметити је, да општина нема свога означеног кандидата; сваки молитељ има изгледа да ће бити изабрат.

Из седнице школског одбора држане у Меленцима 6. септембра 1897. год.

Светозар Николић

председник.

ДРУГИ ОГЛАСИ.

181 1—3

СТЕВА ПИСАРЕВИЋ

СВЕШТЕНИЧКОГ ОДЕЛА И ЦРКВЕНИХ УТВАРИ КРОЈАЧ
НОВИ САД, ДУНАВСКА УЛИЦА, БРОЈ 11.

Част ми је пречасној господи свештеницима до повољног знања ставити, да сам за **јесење хаљине** врло лених и добрих за износ **штофова** набавио као: **первијена, доскина** и **камгарна** у свима ценама; тако исто и за **зимске хаљине** као **дејане** са лепом фином поставом, **добром израдом** и **најумеренијим ценама**. Исто тако примам само на израду, када муштерија сама материју купи.

Част ми је и славним црквеним општинама до повољног знања ставити, да **одежде, литије, барјане, стихаре, налоње** и све друге ствари, које у кројачку струку спадају, израђујем по најумеренијим ценама, а старије ствари примам на оправку.

Цене сам попустио у свему. Мустре на углед шаљем фрај и франко.

С поштовањем

Стева Писаревић.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожња у Београду. Поједини бројеви стају 10 новч.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.